

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Letaveczi Ilona ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Boros Erzsébet ügyvéd által képviselt alperes ellen szolgálati idő megállapítása iránt a Gyulai Munkaügyi Bíróságnál 1.M.91/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Békés Megyei Bíróság 3.Mf.25.300/2009/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Békés Megyei Bíróság 3.Mf.25.300/2009/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek

- tizenöt nap alatt - 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperes köteles az állam javára 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket megfizetni.

I n d o k o l á s :

A felperes 1995. szeptember 1-jétől az alperesnél, illetve jogelődjénél áll hivatásos szolgálati jogviszonyban, a L.H.K.-n teljesít szolgálatot korábban járőr, jelenleg főhatárrendész beosztásban. A szolgálati panaszában, majd annak elutasítását követően a keresetében 1996. szeptember 1-jétől 2005. december 31-éig a szolgálati jogviszonyban eltöltött idejét kedvezményesen, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. tv. (Hszt.) 329. § (1) bekezdés c) pontja alapján 1,2-szeresen kérte számítani. A Gyulai Munkaügyi Bíróság 1.M.91/2009/6. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, öt 12.000 forint perköltség és 7.000 forint eljárási illeték fizetésére kötelezte. A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes napi munkaköri feladatai mindkét beosztásában azonosak voltak, járőrlap szerint előre meghatározott területen kellett járőrszolgálatot teljesítenie, figyelés, terepszakaszok átkutatása, okmányellenőrzés volt a napi feladata. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperest a napi szolgálatteljesítés során a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl nem érik olyan hatások, amelyek a kedvezményes szorzó alkalmazását az esetben indokoltá tennék. Határrendészként, majd később főhatárrendészként a hivatalos szolgálattal járó általános kockázati tényező, alkalmanként határsértők feltartóztatása - akik között eseti jelleggel előfordulhatott TBC-s, vagy hepatitis C vírussal fertőzött beteg is - és a határsértések esetszáma sem követelt a napi szolgálati időből legalább 50 %-os mértékű fokozott igénybevételt.

A munkaügyi bíróság érvelése szerint az állandó készenléti helyzet a határrendészeti szolgálat tipikus velejárója, és nem olyan többletkörülmény, amely az ezen szolgálatot ellátókat azon felül terheli, ami már önmagában is egészségkárosító tényezőként

értékelhető lenne. Az okmányellenőrzés nem tekinthető fokozott szellemi koncentrációt igénylő tevékenységnek. Az adott évszaknak megfelelő időjárási viszonyok pedig nem szolgálhatnak alapul pszichikai ártalom megállapításához, mert nem teremtenek életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető körülményeket. A felperes fellebbezése folytán eljáró Békés Megyei Bíróság 3.Mf.25.300/2009/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, a felperest 6.500 forint fellebbezési perköltség, és 12.000 forint fellebbezési illeték fizetésére kötelezte. A jogerős ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, helyes tényállást állapított meg, abból helytálló jogi következtetést vont le, az indokait a másodfokú bíróság minden tekintetben osztotta. A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a felperes által megjelölt veszélyek nem jelentenek a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túli veszélyt, illetve a 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet (R.) mellékletében megjelölt egészségkárosító kockázatok közötti munkavégzés sem valósult meg a szolgálatteljesítési ideje több mint felében.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és új határozat hozatalát kérte jogszabálysértésre hivatkozással. A felperes felülvizsgálati érvelése szerint járőrként a feladatellátásának körülményei egészségkárosító hatásúak, és fokozott igénybevétellel járnak. Gyalog több tíz km megtételére köteles időjárási viszonytól függetlenül, ezen túlmenően többször életveszélyes helyzetbe került.

Kiemelte, hogy 2006. január 1-je után ugyanazon beosztás fokozottan veszélyes beosztásnak minősül. Előadta, hogy az általa kifejtett tevékenység fokozott veszéllyel jár, egészségügyi és pszichikai alkalmassági vizsgálatokon rendszeresen kell részt vennie, figyelemmel arra, hogy a szervezet fokozott megterhelésével és igénybevételével járó tevékenységet végez. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Hszt. 85. § (2) bekezdésének, és a 140/1996. (VIII.31.) Korm. rendelet 23. § (1) bekezdésének értelmezésével arra következtetett, hogy ez utóbbi rendelkezése csak a csökkentett szolgálatteljesítési idő alkalmazása szempontjából tekinthető jelentősnek. A felperes hivatkozott arra a körülményre, hogy a járőri feladatait a V. szolgálatot teljesítő munkatársaival együtt látta el, akik rendészeti és bűnüldözési feladatokat, határőrizeti tevékenységet nem végeztek, nem voltak nagyobb veszélynek kitéve mint a járőrök, ennek ellenére ők jogosultak voltak a perbeli időszakban az 1,2-szeres szorzó alkalmazására. Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A per tárgyát a 1996. szeptember 1-jétől 2005. december 31-éig terjedő időszak képezte. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes a szolgálati viszonyban eltöltött ezen idejének kedvezményes számítását 2008. november 11-én előterjesztett kérelmében csak akkor igényelte, amikor a vonatkozó törvényi és végrehajtási jogszabály már módosult, és ennek következtében a szolgálati ideje 1,2-szeres számítására utóbb, 2006. január 1-jétől kezdődően jogosulttá vált. Minthogy ezt megelőzően az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás hatálya alatt a felperes a szolgálati viszonyban töltött idejének számítását egyáltalán nem vitatta, a perben nem lényeges kérdés, hogy a Hszt. - kereseti kérelem jogalapjaként megjelölt - 329. § (1) bekezdés c) pontja miként változott a korábbi szabályozáshoz képest. A Hszt. 2006. január 1-ig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani rendszeres csapatkiképzést folytató szervezetek állományának, harcálláspontokon, a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknek. A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-től a 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknek, a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjának, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani. A 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését szolgálja a törvény, azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”. Az előbbieket szerint tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja - felperes által hivatkozott - utolsó mondata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Következésképp megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását illetően súlyosabb feltételt szabott, amitől nem lehet eltekinteni, és a perben a bíróságoknak azt kellett vizsgálni, hogy a felperes ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e az 1996. szeptember 1-jétől 2005. december 31-éig terjedő peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett

igazolnia. Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg. E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pont felhatalmazása alapján az R. 1. számú melléklete tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt (Pp. 164. § (1) bekezdés). Az R. 1. számú melléklete - bár címe szerint jóllehet „az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke”, de megállapíthatóan nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként minősülhet. Az eljáró bíróságok által értékelt 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt kell érteni olyan szolgálati tevékenységet, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kell biztosítani. Nem jogszabálysértő, hogy a felperes munkaköri feladatai alapján a jogerős ítélet arra vont le jogkövetkeztetést, hogy a felperes esetében nem állt fenn olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kellett biztosítani. A perben különösen nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában valóban fennállt. Téves a felperes felülvizsgálati előadása, mely szerint a R. 23. § (1) bekezdés rendelkezése csak a Hszt. 85. § (2) bekezdésében hivatkozott csökkentett szolgálatteljesítési idő alkalmazása szempontjából jelentős. A Hszt. 85. § (1) bekezdése alapján a szolgálatteljesítési idő a munkanapokra egyenlőtlenül is beosztható. A napi szolgálatteljesítési idő ilyen esetben sem lehet 4 óránál rövidebb, és - a részben vagy egészben ügyeleti, ór- és készenléti jellegű szolgálati beosztásokat kivéve - 12 óránál hosszabb. A (2) bekezdés úgy rendelkezik, hogy fokozottan veszélyes szolgálati beosztás esetén az ilyen tevékenységre fordítható napi szolgálatteljesítési idő egyenlőtlen időbeosztásnál sem haladhatja meg a 6 órát. A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott

álláspontját a jogszabály helyes értelmezése nem támasztja alá. A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását, az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálat-teljesítéseket sorolt fel. Az eljárás bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességükben helytállóan értékelték (Pp. 206.§) és törvénysértés nélkül következtettek arra, hogy a perbeli esetben a felperes ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek nem volt kitéve a beosztása ellátása során. A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett döntenie. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb - a miniszteri indokolásban foglalt megfontolásból - módosult, a kedvezményre jogosultak körét a felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének megelőzően az állomány tagja által sem vitatott értelmezésétől eltérő alkalmazására, és visszamenőleges igényérvényesítésre (BH.2010.193.). A felperes az eljárás során korábban nem hivatkozott arra, hogy a perbeli időszakban a V. hivatásos állományú tagjainak szolgálati ideje kedvezményesen került számításra, ezért a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelemnek ezzel összefüggő állítását nem vizsgálhatta (BH.2002.49.). A felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati perköltségének megfizetésére. A felülvizsgálati eljárás illetékét a felperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján köteles megfizetni.

Budapest, 2010. szeptember 15.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, dr. Hajdu Edit s.k. előadó bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül: Nné tisztviselő